

بررسی شکاف تولید در اقتصاد ایران با استفاده از فیلترینگ هودریک - پرسکات و باند - پس

حسینعلی رجایی*^۱، عبدالمجید جلابی^۲

^۱دانشجوی دکتری اقتصاد و مدرس پیام نور

^۲استاد اقتصاد دانشگاه باهنر کرمان

چکیده

باتوجه به اهمیت بخش تولید در هر اقتصاد و اثر گذاری نوسانات آن بر متغیرهای کلان اقتصادی آگاهی یافتن از تولید بلقوه و شکاف تولید از اهمیت بسیار بالایی تصمیم گیران اقتصادی برخوردار است. بررسی شکاف تولید و پیش بینی های مربوط به آن کارایی سیاست های اقتصادی را افزایش می دهد. از این رو هدف از انجام این مطالعه بررسی شکاف تولید در اقتصاد ایران برای دوره زمانی ۱۳۶۳ تا ۱۳۹۴ می باشد. برای بررسی شکاف تولید در این مطالعه از دو روش فیلتر هودریک - پرسکات و روش فیلترینگ باند - پس که شامل دو فیلتر باکستر و کینک و کریستیانو فیتزجرالد می باشد استفاده شده است. نتایج مطالعه حاکی از این است که فیلتر هودریک - پرسکات توانایی بهتری از روش فیلتر باند - پس جهت نمایش صحیح تری از شکاف محصول در اقتصاد ایران را دارد.

کلمات کلیدی: شکاف تولید، تولید بلقوه، فیلتر هودریک - پرسکات و فیلتر باند - پس

طبقه بندی (Jel): C32, C53, E 32

مقدمه

تولید بلقوه و شکاف تولید از جمله مهمترین متغیرهای اقتصاد کلان می باشند که در مطالعات اقتصادی و تحلیل های سیاستی در نظر گرفتن و بررسی آنها ضروری می باشد. از دیدگاه سمت عرضه اقتصاد تولید بلقوه حداکثر تولیدی است که اقتصاد می تواند بدون اینکه دچار فشار شود تولید نماید که عمدتاً منظور از این فشار افزایش تورم می باشد. (اوکان، ۱۹۶۲). شکاف تولید و تولید بلقوه نقش عمده ای در ایجاد نوسانات در بازار کار و بازار کالاها و خدمات دارد. شکاف تولید در دوره های زمانی متفاوت دارای کاربردهای متفاوتی جهت استفاده سیاست گذاران می باشد. در کوتاه مدت از شکاف تولید و تولید بلقوه می توان به عنوان ابزاری جهت ارزیابی فشارهای تورمی یا رکودی در بازار کالا و خدمات استفاده کرد. و در میان مدت و بلند مدت به عنوان ابزاری در جهت تبیین رشد پایدار اقتصاد و بیانگر مسیر کلی اقتصاد در دوره های طی شده می باشد. شکاف تولید و تولید بلقوه می توانند به عنوان راهنما برای سیاست

1.Okun(1962)

گذاران پولی استفاده شوند. در شرایطی که شکاف تولید مثبت می باشد به معنای بیش تر بودن تولید بلقوه از تولید واقعی است که سبب بروز فشار تورمی می شود در این موقع سیاست گذاران پولی باید از سیاست های انقباضی برای کنترل فشار تورمی استفاده نمایند. در موقعی که شکاف تولید منفی می باشد به معنای بیشتر بودن تولید بلقوه از تولید واقعی است که باعث ورود اقتصاد به حالت رکود اقتصادی می شود که سیاست گذاران پولی برای مقابله با این حالت باید از سیاست انبساطی استفاده نمایند. برای تعیین شکاف تولید و تولید بلقوه روش های مختلفی وجود دارد. ولی محاسبه تولید بلقوه و شکاف تولید با دشواری هایی همراه است و بطوریکه روش مختلف نتایج مختلفی را نشان می دهند. از آنجا که شکاف تولید در تعیین سیاست های پولی و تجاری دارای اهمیت می باشد محاسبه دقیق آن دارای اهمیت ویژه ای می باشد. که محاسبات اشتباه آن می تواند سبب ایجاد نا کارایی در سیاست های پولی و سیاست های مالی شود. هدف از انجام این مطالعه بررسی و تحلیل شکاف تولید در اقتصاد ایران برای دوره زمانی ۱۳۶۴ تا ۱۳۹۴ می باشد. از این رو در ادامه ساختار این مطالعه مشتمل بر پنج بخش می باشد که در بخش دوم مطالعات صورت گرفته پیشین مرور می شود. بخش سوم به مبانی نظری پرداخته خواهد شد. بخش چهارم شامل مدل و تجزیه و تحلیل است. و در بخش پنجم نتیجه گیری و پیشنهادات عرضه می شود.

۲- مروری بر مطالعات پیشین

در این بخش ابتدا مهمترین مطالعات انجام شده داخل و سپس مطالعات انجام شده خارجی که نزدیک بیشتری به موضوع دارند مرور می شود.

۲-۱ مطالعات داخلی

نصر اصفهانی و همکاران (۱۳۸۴): رضا نصر اصفهانی و همکاران در مطالعه ای با عنوان "محاسبه شکاف تولید ناخالص فصلی و تاثیر عوامل اسمی بر آن در ایران با رهیافت خود رگرسیو برداری" به بررسی عوامل اسمی موثر بر شکاف تولید پرداختند. در ابتدا داده های تولید ناخالص با استفاده از طریق تلفیق روشهای متداول فصلی شده و سپس با استفاده از روش فیلترینگ هادریک - پرسکات تولید ناخالص داخلی بلقوه و شکاف تولید محاسبه شده است. با استفاده از روش خود رگرسیو برداری رابطه بین شکاف تولید و عوامل اسمی موثر بر تولید